

Megjelenik hetenként kétszer szerdán és szombaton
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Sátoraljaujhely (Vármegyeház udvar)

ZEMPLÉN

POLITIKAI HIRLAP

Előfizetési ár:
Negyedévre . . . 20000 K.
Hirdetések:
négyzetcentiméterenként.
Nyilttér soronként 1500 K.

Telefon:
(szerkesztőség)
63. szám

FŐSZERKESZTŐ:
Báró MAILLOT NÁNDOR

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Dr. MIZSÁK JÓZSEF

Telefon:
63. szám.
(kiadóhivatal)

Hiszek egy istenben hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.
Amen.

Rét bajvívó

Ma már, amikor gróf Apponyi Albert és gróf Bethlen István Genfben megtartott beszédének nemcsak szövege, de azoknak a konferencián és a világsajtóban tett rendkívüli hatásáról szóló jelentések is előttünk fekszenek, kétségtelenül megállapíthatjuk, hogy mind a két beszéd tulajdonképpen egy akciónak kifejezésre jutása. Nemcsak gondolatmenetük, de az azokból leszűrt konklúzió is teljesen azonos, aminthogy nem is lehet másképp, mert hisz a világ legtermészetesebb föltevése, hogy amikor a magyar politikai élet két ilyen súlyos tényezője ilyen fontos ügyben külföldre indul, pláne amikor Apponyi a kormány fölkeresésére fogadja el Magyarország képviselőt a genfi konferencián, hogy akkor az ott megjelent két tényező egymással alaposan megvitatta azokat a tennivalókat és azokat a mondanivalókat, amelyeket ottan az ország nevében és érdekében célszerűeknek látnak.

Apponyi a kisebbségi kérdésről, leszerelésről és a biztonság problémájáról, mint — és minc'én függőségétől ment — ellenzéki vezérember kifejtette, hogy a magyar kisebbségeket elnyomják, üldözik birtokreformmal, iskolareformmal sanyargatják szemmeláthatólag azzal a céllal, hogy a magyar szupremáciát mindenütt megdöntsék és az anyagilag tönkretett és kiszajátított magyarokat ilyen módon elkéservesítve egyenként üldözzék át a határon. Kifejtette azt is, hogy ezek a sérelmek évek óta feltárva fekszenek a népszövetséghez beadott panaszokban, sőt az európai sajtóban is, anélkül, hogy azok megtorlására, vagy megakadályozására frázisszerű kijelentéseken kívül érdemleges intézkedés tételét volna a népszövetség részéről. Kifejtette, hogy leszerelésről beszélni akkor, amikor tőlünk már mindent elvettek, ellenfeleink pedig nyakra-főre szervezkednek és fegyverkeznek, mindaddig, míg a békeszerződésben biztosított egyenlő elbánás a kis-antant államaira nézve is nem lesz kötelezővé téve, céltalan és neveltséges. A biztonság problémája pedig a legegyszerűbb módon úgy oldható meg, hogy az összes európai államok politikai és gazdasági igényeik népeik megnyugvására elégtessenek ki s ne legyen különbség a jogok tekintetében, melyeket a békeszerződés biztosít, különbség győző és legyőzöttek között. Ez az álláspont az Apponyi álláspontja, de egyúttal minden magyaré is, aki a politikai lehe-

tőségekkel számol, de Trianon által magyar érzéseiben megcsontolva nem lett.

Gróf Bethlen István, a felelős magyar miniszterelnök, a kis és nagy antant összes államaival, a népszövetséggel állandó tárgyalásokban állva, nem mondhatta el oly nyíltan és határozottan azokat, amiket Apponyi elmondhatott és elmondott. Nem tehette már azért sem, mert hisz felszólása tulajdonképpen a népszövetség támogatását megköszönő, amikaró hivatalos kormánynyilatkozat volt és nem kell sok ész annak belátására, hogy megkritizálni azt, amit megköszönünk, egy alkalommal és egy szájjal igazán lehetetlenség. Bárha beszédének tenorját a nemzetközi udvariasság kellett, hogy keretezze, konklúziójában mégis odajut, ahová Apponyi, amikor az igazi béke biztosítékát a lelkek békéjében találja akkor, ha a népszövetségnek sikerülend mindazokat a sebeket begyógyítani, melyeket a békeszerződések ejtettek. Vagyis a lelkek békéje békerevizio nélkül meddő kívánság.

Ezeknek belátására, mint mondom, sok ész igazán nem szükséges. Annál több rosszakarat kell azonban ahhoz, hogy akkor, amikor a genfi diplomáciai olimpiáson két legelősebb pengénk egymással tervszerűen megegyezve támad és véd, akkor azalatt idebenn a két bajvívó államférfi közt párhuzamot igyekeznek vonni azért, hogy miért adott nagyobb tust az egyik, mint adott a másik. Mind a kettő Magyarországért verekedett, tisztelet és hála illesse hát egyformán mind a két bajnokot, mert jól verekedtek.

A Bodrogköz ünnepe

Templomszentelés s 82 hősi halott emléktáblájának leleplezése Cigándon

Cigánd, szeptember 14.

(Kiküldött tudósítónktól.)

Kettős ünnepet ült vasárnap Cigánd nagyközség melegsivü derék magyar népe.

Teljesen átalakított megnagyobbított ref. templomát szentelte föl mélységesen áhitatos lélekkel, adta át rendeltetésének az ihletett hit buzgóságával. Nyolcvankét elesett hőseinek emléktábláját leplezte le olyan mélyen bensőséges, olyan egész magyar lélekre valló, olyan a szó egész értelmében klasszikusan szép ünnepség keretében, amely kiemelte azt a lokális viszonylatokból s szinte országos távlatúvá tette a magyar lelkiséget szokatlan erővel reprezentáló hevület megnyilatkozásával.

Sárospataktól a Bodrogköz Isten-áldotta gazdag humuszu televényén fut végig velünk a gazdasági vasut, a kora reggel páras, ködülte levegőjében. Az állomások legtöbbször ünnepelőruhás közönség szállt föl s Cigándig zsufolásig tölti meg a vonatot. Akkorra már a nap ereje szétverte a ködöt s a legszebb őszi verőfényben érkezik be a vonat a cigándi állomásra, ahol dr. Osváth Dezső járási főszolgabíró és Janka Béla

községi főjegyző az előjáróság élén fogadták Zemlénvármegyegye képviselőjét dr. Mizsák József főjegyzőt, dr. Löcherer Lőrincz egészségügyi főtanácsost, dr. Szirnyay István t. főügyészt s a honvédséget képviselő és s. tisztjével érkező Horcsin Arthur őrnagy, zászlóaljparancsnokot, dr. Rácz Lajos köztartási igazgatót és dr. Batta István theol. tanárt, a főiskola kiküldötteit. Az uradalmak által készségesen rendelkezésre bocsátott fogatokon a főjegyzői lakhoz hajtottak a vendégek, ahol Janka Béla főjegyző és családja látta őket magyaros bőséggel vendégül.

Tíz óraker kezdődött a templomszentelés. A ref. parochián Janka Károly ref. lelkész, nemzetgyűlési képviselőnél gyülekeztek a felszentelés egyházi funkcionárusai: dr. Révész Kálmán, a tiszáninneni ref. egyházkerület püspöke, Kiss Ernő esperes, sajhóhidvégi lelkész, egyházkerületi főjegyző, Máté Gyula karcscsai, Tóth Kálmán karádi lelkészek.

A teljesen új köntösben pompázó ref. templom előtt pedig ezrekre menő tömegben gyülekezett a község lakossága s a templom egész környékét elöntötte az ünnepiben feketéllő cigándi magyarok, asszonyok, magyar diszruhás leányok és az iskolások serege.

A gyülekezeti ének s Oláh And-

Tíz éve mult . . .

Irta és a cigándi hősök emléktáblájának leleplezési ünnepélyén elmondotta:
Kántor Mihály ref. igazgató-tanító.

Tíz éve már . . . Pacsirta nótás reggelen Magyar rónán, völgyön, hegyen.
Vihar zengése zugta át a dalt . . .
És harcba hívták a magyart . . .

Tíz éve már . . . Mind együtt voltunk egykoron:
Apa . . . fiu . . . testvér . . . rokon . . .
Aggastyánokból lettek daliák . . .
Csodákat látott a világ.

. . . Bár itthon minden visszasírt,
Álltunk a gáton, mint a szirt.
S míg egyikünk tovább haladt, —
A másik . . . holtan ott maradt . . .

Amerre nyugszik s kél a nap
Vizek partján, fenyő alatt;
A távol délen, messze északon:
Nyugszik a sok porló rokon . . .

. . . Dehát nyugosztok-e?
Az álom mellyel sirba tértetek,
Együtt virraszt-e most is veletek?
Boldog haza . . . béke . . . dal . . . szerelem . . .
Álmodtak-e még erről odalenn?

Nem! . . . nektek nincsen álmodástok . . .
Látom . . . látom, most is csatáztok . . .
A kezetekben újra puska, kard,
Hogy megmentsétek a magyart! . . .

Hogy megmentsétek ezt az árva népet . . .
Mert nem jöhet el még a végítélet . . .
Látom, mint roppan sirotoznak zára
S jöttek viharként megrabolt hazánkra
A Dnyeszertől . . . a Visztulától . . .
A Rajnától . . . az Aldunától . . .
Hullámaiból Piavének . . .

Szemükben tűz . . . az ajkukon ének . . .
Ugy . . . éppen úgy, ahogy elmenének . . .
Jönnék ragyogva, mint tűzcsillagok . . .
. . . Apák, anyák! itt van a fiatalok . . .
Mátkák, hitvesek! Mind itt van ki elment . . .
Árvák! itt van apátok, a hős, a szent . . .

Boruljunk le e hős csapat előtt,
Mert nem pihenni jöttek vissza ők,
De hogy szívünkben lángot gyujtsanak fel
S az égbe írják égő tűzbetűkkel
A meg nem törő végítéletet:
Hogy itt pihenni addig nem lehet,
Míg fel nem támad az a drága hon,
Amelyért ők meghaltak egykoron . . .

A proletárdiktatura Zemlén vármegyében

Irta: Dr. Kossuth János

(78)

II.

A diktatura Sátoraljaujhelyben.

A kötéllal meggyilkolt két áldozat kivégzési helye még megjelöletlen. Ugy tudjuk, hogy arra vonatkozólag a városi képviselőtestületben történt valamiféle rendelkezés.

Helyesebb lett volna a vörös rémuralom ujhelyi vértanuinak emléket egy emlékművön (emléktáblán) örökíteni meg, amely a vármegyeház homlokzatába illesztetett volna. A bitófa helye ugyanis a tér szűk volta miatt nem alkalmas még akkora emlékmű felállítására sem, aminő egy kilométer-jelző kő. Azután meg itti egy szörnyű memento felkiáltó jeléről van szó, amely nyomatékosságából veszt az alapozás által. A Jónás Aladár emléktábláján pedig nem az „öt pribék“-re, hanem a talán soha helyre nem hozható katasztrófát jelentett „vörös rémuralomra“ lett volna a súlypont helyezendő.

Egyes szám ára 1000 K.

rás gondnok üdvözlő szavai után dr. Révész Kálmán püspök átvette a templom kulcsát s rövid áldás után megnyitotta annak főajtáját. Percek alatt zsufolásig telt meg a templom s roskadásig megtöltötték a hivek a körbefutó karzatokat is. A templom belseje is remek képet nyújtott puritán egyszerűségével, tiszta ünnepélyességével, méltóan ahhoz az áldozatkésztséghez, amelyet a község derék lakossága tanúsított az igen jelentős áldozatok meghozatalával. A ragyogó újszerűség mély meghatottságot keltett nemcsak az egyház előjáróinak, hanem a gyülekezet minden tagjának lelkében. Büszke, öntelt, ragyogó volt minden tekintet, amelyik végigfutott a templom tiszta áhitatot lehellő falain és szinte hallani lehetett a lelkek felujongását: „a miénk ez, a mi templomunk.”

Fölzug az orgona, csodás tiszta hangokkal s mély bongással a zsolfár áhitatos zsolozsmája. Az ősz püspök fölhalad a virágfüzér szószerű lépcsőin. Mély buzgósággal, szárnyaló zenéjű szókkal imádkozik, elmerítve a lelkeket az isteni gondviselés hálatelt mélységeibe. Rövid tömörségével megfogja a sziveket, ahogyan áldást mond s a legtisztább harmat csillag a szemekben. Az áldás után gyönyörű ének zeng föl a kórossal szemben lévő karzaton. Vegyeskar énekléi Erkel Imáját. Nyári naptól leégett, izmos, kemény magyar legények, felhárulás viruló leányserreg vegyeskara zengi a klasszikus szépségű imát tiszta harmóniával és meglepő precizitással.

Majd Kiss Ernő esperes érces hangján merül el a hivek ájtatos serege. Megrázó igazsággal, kinyilatkoztatásszerűen hirdeti a multak hitbuzgóságát s az ezt megértő mai nemzedék áldozatkészségét. Olyan eszméltető, szellemi tápláló lékot nyújtó volt tanítása, hogy utat talált az a legegyszerűbb szivekhez is.

Urvacsoraosztás fejezte be végül az istentisztelet, melyet Janka Péter és Tóth Kálmán lelkészek osztottak ki és erősítették meg vele a hiveket lelki tisztaságra és a további küzdelmek elbírására.

Közébed

Délután 1/22 órakor 120 terítékes ebéd volt a központi iskolában.

A gyilkosok bosszúja áldozatuk halálával sem szűnt meg, nem volt szabad őket a temetés szokásos végtisztességében részesíteni. Mikor a meggyilkolt Hriskó József hozzátartozói a szertartásos temetés engedélyezése végett Knallhoz fordultak, ez durván válaszolt: „leönthetik miattam a hullát akár egy kupa szenteltvízzel, de azt a papot, aki egyházi szertartás mellett vállalkozik a temetésre, felakasztatom.”

A Pap József és Jónás Aladár holttesteit a hullaházba szállítatva koporsó nélkül ásatták volna el, ha a túszt fogásba került dr. Nyomarkay Ödön által figyelmessé tett Keleti Jenő temetési vállalkozónak — aki szintén mint túszt fogva volt — nem sikerül egy kicsempészett levélben rendelkezni a temetés felől. (Amint értesültünk, a Jónás Aladár holttestét testvéröccse ezidőszereint ekszhumáltatja, hogy övéi közé helyeztetve megadhassa neki a végső tisztességet.)

A terror fokozása még ezekkel sem ért véget. Április hó 24-én kevéssel délelőtt érkeztek meg a

ban. Az első felkészítő Janka Károly nemzetgyűlési képviselő mondotta a kormányzóra. Lelkes köszöntőjét állva hallgatták meg s zúgó éljenzés fejezte ki az együttérzést. Felkészítőket mondottak még Révész Kálmán püspök, Tóth Kálmán karádi lelkész, dr. Szirmay István t. főügyész, akinek rapszodikus hévvel elmondott, remek felépítésű, a hősök emlékezetét aposztrofáló beszéde meleg óvációt váltott ki s könnyessé tette a szemeket. Hatalmas szónoki erejű beszéd köszöntötte a nemzeti hadsereget s a vitézi széket. A sárospataki főiskola kiküldötteit Janka Károly nemzetgyűlési képviselő köszöntötte s ugyancsak ő emel poharat Oláh András és ifj. Oláh János egyházi gondnokokra, akiknek megértése, fáradhatatlansága s minden akadályt leküzdő akarása öltöztette új köntösbe a templomot. Megemlékezett beszédeben a templomi építkezést, helyreállítást és kibővítést végző iparosokról is, mint Kun testvérek pápai építési vállalkozókról, Baumann Zoltán, Rozgonyi István satoraljaujhelyi bádogos-, illetve asztalosmesterekről és Úveges András ricsei festőmesterről mint akiknek munkája és izlése dicséri a templom szépségeit. Oláh András gondnok egyszerű, meghatott szavakkal köszöntötte meg gondnoktársát nevében is Janka Károly lelkész elismerő szavait s dr. Rucz Lajos és Kántor Mihály felkészítőivel nyert befejezést az ebéd, melynek lelkes hangulatát erősen fokozták a vegyeskar által előadott énekszámok. Itt kell elismeréssel megemlékeznünk Nagy Dezső tanítóról, akinek művészi egyéniségét, hozzáértését, lelkes akarását dicséri a cigándi vegyeskar kitűnő szereplése, meglepő ének-késztsége, stílusos illeszkedése.

A gazdag és kitűnő ebéd a cigándi hölgyek magyaros sziveségű vendéglátását s szinte versenyen kívül álló konyhaművészetét dicséri. Janka Béláné a cigándi hölgyekkel együtt mintáját mutatta meg a háziasszonynak s az az előzékenység, figyelmesség, mellyel a vendégek az egész nap folyamán találkoztak, nem találhat e kurta szavakban eléggé méltó kifejezést.

Ebéd után ismét a templom elé vonultak a résztvevők, ahol hatal-

beregszási túsók, névszerint: Bánffy Miklós, Balogh Gyula, Belényessy András, Berzsenyi Dániel, dr. Erdőhegyi Ferenc, Fábry Tivadar, Gáthy Zsigmond, dr. Kabáczy Ernő, Klein Jenő, Kaufman Áron, Kont Gyula, Kuzmai József, Linner Jenő, Leiber Béla, Mandel Emil, Matavovszky Béla, Neuwelt Sándor, Paksy Gyula, dr. Polchy István, Stempf Gyula, dr. Seeborg Béla, Steinberger Bertalan, Szirányi Jenő, Weisz Vilmos, Wochenheim József. Mikor az állomáson kiszállították őket a marhaszállító kocsiból, a vörös pribékek röhögve taszigálták meg s a fülükbe ordították, hogy várja őket a 25 akasztófa. A meggyötört emberekre még több gyötrelmet várt. Bekísérték őket a vármegyeháza elé s a Kossuth-szobor előtt felállított akasztófa körül sorakoztatott szerencsétleneket Bettelheim és Knall mutatta be a csöcseléknek ilyen szavakkal: „itt vannak a beregyszási ellenforradalmárok, akik az oláhokat hívták be, mit érdemelnek ezek a gazemberek? mire a mob „kötelet, kötelet” ordított. (Folyt. köv.)

mas tömegben összegyűlekezve várt az ünnepi aktusra a község lakossága. A község üresen maradt, mert mindenki a templom előtt volt. A hadviseltek, a hadiözvegyek és árvák hosszú sora között vonult föl a menet a zászlószentelésre és az emléktábla leleplezésre. A Hymnusz eléneklése vezette be a programot, mely után Révész Kálmán áldotta meg a két hatalmas nemzetszínű zászlót s az emlékművet. A község nevében Kertész János községi bíró mondott talpraesett üdvözlő beszédet és kérte az emléktábla leleplezését.

A leleplezés dr. Osváth Dezső főszolgabíró beszéde alatt ment végbe. Cigánd község örök kegyeletének helyét jelölte ki azt a helyet, mely köré a leleplezés aklusára összegyűlekeztek. Lendületes beszédeben a hazaszeretet s az önfeláldozás tündöklő példaként állította előnkbe az elesett hősokeket, akiknek messze elszórt sirjai nem jelölnek tovább, mert most már nemcsak a szivekbe zártan, hanem márványba vésett nevükkel is hirdetik a magyar vitézséget, a minden áldozatra kész kötelességteljesítést. Több helyről zokogás tör fel a tömegből, az özvegyen és árván maradtak soraiból, mikor a beszéd alatt előtűnt a templom főajtaja fölött az örökzöld koszorúval körbefont hatalmas szürke márványtábla két oszlopban aranybetűkkel hirdette 82 cigándi hős halott emlékezetét. Nagyhatalmas beszéde végén átadta a főszolgabíró az emléktáblát a cigándi ref. egyház őrizetébe.

Zemplén vármegye közönsége képviselőjében dr. Mizsák József vm. főjegyző lépett most az emelvényre s miután kifejezte a vármegye főispánjának és alispánjának mély sajnálatát, hogy a leleplezésen a nyiregyházi ünnepségek miatt nem vehettek részt s miután megbízásukhoz képest a meghívásért köszönetüket s egyben üdvözlőket tolmácsolta, az elismerés legmelegebb hangján emlékezett meg Cigánd község képviselőtestületének hazafias kötelességteljesítéséről, mellyel önmagát becsülte meg, mikor a világháborúban elesett hőseinek emléket a templom falába illesztett emléktáblával megörökítette. Akik a háborúban résztvettek, akik a háború pusztításait látták, azok érezhetik át legjobban, mit köszönhetünk a mi elesett hőseinknek. Azt, hogy mint áttörhetetlen védgát álltak útját a Kárpátokban az orosz hordának s megakadályozták, hogy elöntsék és felperzseljék a magyar síkság virágzó falvait. Nekik köszönhet, hogy a veszített háború dacára is annyira fennen ragyog a magyar katona becsülete, jó hírneve. Kell, hogy az emléktábla a hálán kívül a jövőt is hirdesse s a reménység sziklavára legyen Cigánd község népének, mert örök az olyan nemzet élete, melynek fiait patakokban képesek véruket a hazáért ontani.

Kell — fejezi be beszédét — hogy a falu népe az emléktáblát nézve, büszkeséggel, önérettel gondoljon hősi halált halt hozzátartozóira, bizalommal és dacos reménységgel tekintsen a jövőbe, kérve a magyarok Istenét, hogy a magyar hősiesség, a hősi magyar vitéz virtus hozza meg mielőbb gyümölcsét s legyen e hon ismét mint volt nagy, hatalmas s erős és a Kárpátoktól az Adriáig ismét a magyar dal, a magyar szó zengjen s a magyar legyen az ur. Adja a Scrs, hogy ez mielőbb így legyen!

A nagy lendülettel és szónoki erővel előadott beszéd csak fokozta a lelkek remegő megilletődését s általánossá tette a meghatottságot Kántor Mihály igazgató nagyszerű előadói készséggel elmondott alkalmi költeménye, melyet mai számunk tárcarovatában közlünk.

A honvédség képviselőjében Horcsin Arthur őrnagy, honvédzászlóaljunk dalás parancsnoka mondott a lelkesedést kirobbanásig feszítő beszédet. Az élő bajtárs szót a vitézi holtakhoz s lelkükön keresztül azokhoz, akiknek érzés és gondolatvilága e pillanatokban csak náluk, a megdicsőülteknél időzött. Beszédének foglalatát annak a nagy célnak, annak a szent kötelességnek megjelölése volt, melyért ők életüket áldozták s melyet örökölt hagytak az itt maradtakra. Nem lehet addig — mondotta a szónok — nyugodni pihenésük a mi elesett hőseinknek míg vissza nem szerezzük elrabolt szent örökségünket.

A mi hőseink halála nem volt céltalan áldozat, amint a mártírok halála sohasem céltalan. Az ő dicsőséges elmúlásukban termékeny gondolatok fogannak, mert az ő haláluk élet a nemzet számára, gyönyörű tanulság a jövőnek. Hősi örfeláldozásuk, tiszta életük kora kimulása példát mutat, lelket ad, erőt és termékeny hitet a jövőnek. Ezt szimbolizálja az emléktábla, ez a mindenkor figyelmeztető arra, hogy a kis szigetet, mely az áradásból megmaradt nekünk csak olyan földdarabnak tekintsük, melyről visszavivhassunk mindent, ami a miénk volt.

A zúgó tapssal fogadott beszéd után Janka Károly lelkész, nemzetgyűlési képviselő könnyes elfogódottsággal és megindultsággal küzdve tesz fogadalmat a cigándi ref. egyház nevében, hogy az emléktáblát minden elkövetkező viszontagságos időben meg fogják őrizni. Mint a tisztaoszlári lelkész, aki életét áldozta az egyháza anyakönyvének megmentéséért, ugy neki s az utána következőknek sem számít az élet akkor, ha a hősök mindennél drágább emlékeinek megóvásáról lesz szó.

A Hiszekegy elénekléseivel ért véget a cigándi gyönyörű megrázkodás, mely olyan volt, mint széles, éretti buzatáblák vetésének győzelmes ringása. Bizonyossága volt ez az ünnepség annak, hogy a csonkaországban a tömegek szíve érzi jövőjének nagy feladatait s hogy elesett hőseink fájdalom nimbuzának bus emléket, az örök eszményért, az egy eszothatalfan Magyarországiért élő hit és akarat őri és ápolja legendás tisztaságukban.

Ide iktatjuk végül azoknak nevével, kiknek törhetetlen magyar egyénisége ezt a szép ünnepélyt eirendezte s akiknek szíve és érzése a magyar tömeg-lelket ennyire frappánsul megszólaltatta. A cigándi nép lelki és társadalmi vezérének Janka Károly nemzetgyűlési képviselőt illeti az első hely, a járás népszerű főszolgabíráját dr. Osváth Dezsőt, Janka Béla főjegyzőt s az egyház előjáróságát a továbbiak. Nem kisebb az öntudatosan munkáló, fáradhatatlanul dolgozó tanítói kar érdeme sem: Kántor Mihály, Nagy Dezső, Miskolczi Kálmán, Hadnagy János alapozták Cigándon a ma-

gyar jő akaraté teszi a való h Vitéz hadnagy Dudins Andor József ki a k nek u volt a A já Sándor képvis nepsé gának

Zörv

Dé

Thur Törv köze

A

zölv zotts nyit

M

nem

kitt

A

mir

férf

szü

tév

me

ide

goz

örv

utá

me

kir

ny

sz

m

ze

ve

be

é

g

a

k

á

é

r

gyar jövőt olyan kintartással és akaratával, amely feleslegessé teszi a német iskolamesterekre való hivatkozást.

Vitéz Puskás Lajos járási vitézi hadnagy, Sere Dezső gyógyszerész, Dudinszöy Gyula okl. jegyző, Benyó Andor adóügyi jegyző és Szilágyi József s. jegyző emelendők még ki a község társadalmából, akiknek ugyancsak tevékeny részük volt a nap sikerében.

A járás jegyzői karát Ureczky Sándor és Batta Bálint jegyzők képviselték és vitték el a szép ünnepek híret községük lakosságának.

Zövényhatósági közgyűlés

Sátoraljaiújhely, szept. 17.

Délelőtt 10 órakor nyitotta meg Thnránszky László főispán a Törvényhatósági Bizottság rendes közgyűlését s a napirend előtt a következő enunciaciót terjeszti elő:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

A legmélyebb tisztelettel üdvözölve a tek. törvényhatósági bizottság tagjait, a közgyűlést megnyitom.

Mielőtt a napirendre áttérnék, nem mulaszthatom el, hogy két kitüntetésről megemlékezzem.

Az egyik azt a mindenek felett, mindenek közül kimagasló államférfiut érte, aki soha meg nem szűnő szorgalommal éjt nappallá téve, három és fél éven át soha meg nem pihenve, megfeszített idegekkel szakadatlanul azon dolgozott, hogy nemzetét abból az örvényből, amelybe a világháború után elkövetkezett 1918/19-iki események sodorták — erős karokkal kiragadjon az országot az alkotmányos élet egyenes útjára, a konszolidáció ösvényére, a békés munka lehetőségei közé visszavezesse; egyszóval a reánk háborúvesztésekre parancsolt ugynevezett béke után a megcsonkított hazában végre a békességet, a nemzetépítőmunkához a szükséges nyugalmat megteremtse.

„A haza érdemes fiai közül Ön az első — mondja a legfelsőbb kézirat — akitnek ezt a kitüntetést átnyujthattam” — hozzáfűzve, hogy — „méltán tarthat számot a haza és annak érdekeit szíven viselő minden magyar ember őszinte hála- és köszönetére”.

Igenis tek. Törvényhatósági Bizottság egy másik kitüntetés is ékesíti miniszterelnökünk kebelét, nem szemmel látható, de annál is fényesebb kitüntetés... az egész nemzet bizalma, amely őt az emberi erőt meghaladó munkájában támogatja.

Az egész közönség teljes megelégedéssel fogadta e legfelsőbb kitüntetés s hozzája az egész nemzet — benne minden bizonynyal Zempléni vármegye Törvényhatósági bizottsága is — hála- és őszinte tiszteletét és odaadó szeretét csatolja.

Hogy mennyiben sikerült ez neki, azt Önök érzik, Önök tudják itt legjobban a határon!

Mindenesetre kivivta azt, hogy most már az eddig ellenséges érülettel viselkedő államok is szóba állanak velünk, sőt hajlandók gazdasági talpraállításunkban segítségünkre lenni, kivivta, hogy a külföldön újra hitelképesse váltunk, kivivta azt, hogy az ellenséges gyűrtü, amely halálos szorítással fojtogatta a nemzetet, áttörjön, kivivta a nagy nemzetek barátságát.

E nagy államférfiu, Bethlen István gróf miniszterelnökünk, akitnek Magyarország kormányzója a magyar érdemrend nagy keresztjét adományozta és akit erről a következő leirattal értesíteni méltóztatott. (Itt felolvassa a főispán a kormányzóknak a miniszterelnökhöz intézett leiratát).

Elnöklő főispán zajos eljenzéssel fogadott enunciaciója után id. Meczner Béla biz. tag ad kifejezést a közgyűlés együttérzésének és javasolja, hogy a Törvényhatósági Bizottság a főispán enunciaciójának a közgyűlés jegyzőkönyvében való megörökítésével egyidejűleg a miniszterelnököt kitüntetése alkalmából táviratilag üdvözölje s a táviratnak még a délelőtti folyamán leendő elküldésére az alispánt utasítsa.

A közgyűlés a javaslatot egyhangulag elfogadta s a főispán azt határozatképpen kimondja.

Ezután tér át a főispán Dongó Gyárfás Géza vármegyei főlevéltáros kitüntetésére, melynek részleteit s a közgyűlés további lefolyását következő számunkban közöljük.

A vármegye alispánja a közgyűlés határozatának eleget téve a következő táviratot intézte a miniszterelnökhöz;

Gróf Bethlen István Miniszterelnök úr
Ókegyelmességének

Budapest

Mai napon tartott rendes évnegyedes közgyűlésünkben egyhangú lelkesedéssel meghozott határozatunk alapján Nagyméltóságodat a magyar érdemkereszt legnagyobb keresztjével történt legmagasabb kitüntetés alkalmából őszinte tisztelettel, odaadó szeretettel üdvözöljük s törhetetlen ragaszkodásunkról biztosítjuk.

Zemplén vármegye közönsége nevében:

Bernáth Aladár

alispán.

A mi iparosdalárdánk...

A Szigfrid-mondák, hatalmas diadalévek, a vágneri zene ézengése meg a győzelmi emlékszóbor-óriások, melyek hol Bismarck, hol Hindenburg sziklaarcát viselik, mind a germán erőről szavalnak. Pedig a kövér bajorban, esetlen szöke poroszbán alig van egyéni erő. A német polgár a föld legjamborebb embere, akiben nyoma sincs a lelki monumentalitásnak.

A germán nagyság körvonalait bizony hiába kerestem az ó német városok zegzugos, törpe-kapukkal, boltívekkel, csöpp toronyfiókkal teli mesevilágában.

De mikor Münchenben Hindenburg fogadtatásán egyszerre ötven dalárdát hallottam fölhasanni, valami szédületes nagyság érzése nyilgözött le.

Ekkor jöttem rá, hogy a germán erő nem az egyénben van hanem a közösségben.

Németország a „bund“-ok, „verein“-ok, „gesellschaft“-ok hazája. Ha egy vendéglőben összekerül négy német polgár, rögtön megcsendül az ének négy szólamban. Szép fegyelmzett négy szólamban, mintha összetanultak volna. Egy hangra talán bágyadt erőtlenné volna a dallam, de a keményen összefonódott szólamok megizmosítják.

A legkisebb német falunak is is van dalárdája. Ez maga bizonyítéka a nép összegező, államalkotó erejének. Mert a dalárda valóságos kis államszervezet. Megvalósul benne az ujkori államszervezet ideálja. Az egyén, a közösség fegyelme alá kerül, színét,

amatját mégsem veszi el. Minden hangnak meg van a maga szerepe, fegyelmzik, szabályozzák. A hangok aránya, ezüstje, százszintű fémje egységes ötvözeté olvad, az értékesebb mégis érvényesül.

A dalárda a modern polgárosult világrend, a tömegek kulturális életének ébresztője a középkori elszigeteltséggel szemben. Érdekes, hogy az államalkotások korát, a nagytömegek nemzeti öntudatának ébredését mindig a dalkörök nagy virágzása kíséri. A felszárnyaló lélek először mindig a dalban találkozik. (Hiszen a dal a lélek elfoszló darabja).

A német dalélet egyik fénykora például összeesik azzal a mozgalommal, mikor apró fejedelemségek szilánkjából összeforrott az egységes bismarcki német birodalom. A Két északi ujszülött: Eszt-és Lettország pedig egyenesen dalban született. Ez a két kis nemzet évszázadokig nem tudta saját létét. Csak a harminc-negyven év előtt kezdődő dalünnepeken találkoztak először a lelkek. Csak akkor ébredtek arra a tudatra, hogy ők külön nemzet fiai. Hiába volt a nagy orosz elnyomás a dalos napokon évről-évre nagyobb tömegek gyűltek össze s a kórusok zengésében láthatatlanul nőtt-alakult az új államok eszméje, évről-évre. A szétbomló sokaság aztán mindjobban szétszórta az eszmét a két kis orosz tartomány minden zugában s minden falusi énekhar, rezesbanda visszhangja lett.

Mi is egy államalakulás korát éljük most. Ezeréves államszervezetünk elrongyolódott. Szétfoszlott mint egy ócska ujjas. Most ujjat kell varrni a nemzet testére.

A nagytömegek lelkeinek újra össze kell találkozni. Ki kell lépni az elszigetelt individualizmusból modernebb, polgárosultabb Magyarország felé.

Künn a megszállott területen már folyik az átalakulás; az ottmaradt középosztály már közelebb jutott a polgársághoz. Temesvár polgár dalárdáját nagy ünneppel fogadta Marosvásárhely magyar intelligenciája.

Csak itt benn virágzik még a kislátkörűség. A dzsentrit játszó vidéki középosztály lenézi a feltörő polgárság mozgalmait. Lemosolyogja a polgár-elemek helyfoglalását a magasabbrendű társadalmi életbe.

A mi iparos-dalárdánk dalünnepeyén alig vesz részt a középosztály. Nem törődik vele.

Nem tudja, hogy ez is egy lépés Nagymagyarország második évezrede felé, ez is egy hóvirágja a mi nagy kulturális átalakulásunk tavaszának. Mert ez az átalakulás mégis csak jön, jön feltartóztatlanul!

Ma még csak szunyogok dongják, holnap már orgona zugja.

Oldh György.

H I R E K.

— **Áthelyezés és megbízatás.** A pénzügyminiszter Hollós István min. tan. pénzügyigazgatót hasonló minőségben a miskolci pénzügyigazgatósághoz helyezte át, a sátoraljaiújhelyi pénzügyigazgatóság vezetésével pedig Zboray Károly pü. főtanácsos, h. pénzügyigazgatót bizta meg.

— **Hangverseny.** F. hó 21-én este 8 órai kezdettel gróf Széchenyi-Wolkenstein Ernőné fővédnökségével jótékonycélu hangverseny lesz a vármegyeházán, melynek műsorán Vay Mikés Sarolta grófnő, Gruberné Pintér Helén, Thomann Mária, dr. Isépy Tihamér, Klacsó Béla, Pauliczky István és Bagdy István szerepelnek. A hangversenyt, melynek nívójáról és művészi ígéréről a fenti névsor kezeskedik, tánc követi.

— **A felső kereskedelmi iskolák tanulmányi versenye.** A jubiláris ünnepek keretén belül Trautmann Henrik főigazgató támogatásával f. hó 15-én jól sikerült tanulmányi versenyt rendezett a nyiregyházi felső kereskedelmi iskola, melyen résztvettek kilenc keletmagyarországi felső keresk. iskola növendékein kívül a helybeli városi felső keresk. iskola növendékei is. A versenydolgozatokat a budapesti kereskedelmi akadémiához vitték fel s így a verseny eredményéről csak később számolhatunk be.

— **Nevezések a 21-iki kocsi és lóversenyre** Biringer Gyula urnál (vármegyeházaa 10 ajtó sz.) adandók le szept. 18-áig bezárólag. A rendezőség kéri a közönséget, hogy a pályán (városi közbirtokossági legelő, első órháztól balra) a kijelölt helyen d. u. fél 2 óráig lehetőleg elhelyezkedni sziveskedjék, mert tekintettel a távolsági versenyekre az első verseny startja föltétlenül meg lesz fél 2 órakor.

— **Bajnoki mérkőzések.** Lapunk mai számában helyszíke miatt nem adhatunk részletes leírást a vasárnapi mérkőzésekről és így egyelőre csak az eredményeket közöljük: SAC.—Miskolci KASE. 4:1 (2:0), Ózdi Törekvés—Sátoraljaiújhelyi ESC. 5:2 (2:1), Sárospataki Move—Ózdi VASE. 3:0 (1:0). Részletes leírást következő számunkban adunk.

— **A Magyarság** című napilap a keresztény világnézet vezető budapesti sajtóorgánuma arról értesíti szerkesztőségünket, hogy aki címét közli, két hétig megismerés végett ingyen kap mutatványszámot. Előfizetőinek számtalan kedvezményes előfizetést ad. Kiadóhivatala Budapest, VII., Miksa-ut 8.

— **Herczeg Ferenc** képes irodalmi hetilapjának az Uj Idők-nek 38. számában folytatódik Rudolf Herzog érdekes regénye: Az élet dala. Közli a lap azonkívül Kosáryné Réz Lola, Csermely Gyula, Meskó Barna és Illés Endre elbeszéléseit, Tábori Kornél és Ruzitska Mária cikkeit, Gács Demeter heti krónikáját, Zoltán Vilmos és Peterdi Andor verseit, Mühlbeck Károly elmés fejleceit, számos művészi és időszerű képet és a lap rendkívül népszerű rovatait, a szerkesztői üzeneteket és a szépségápolást. Az Uj Idők előfizetési ára negyedévre 80,000 korona. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, VI., Andrásy-ut 16.

Az őszi idényre

megrendeléseket már most elfogad

WERNER ARANKA

GYERMEKDIVAT-SALONJA

Sátoraljaujhely, Erzsébetkirályné utca 18. hol is mindennemű fiú- és leányka-ruhák, angol és francia kabátok a legkényesebb ízlésnek is megfelelőleg készülnek.

Teljes békeraktár Szegő Sándor nagyáruházában

Sátoraljaujhely, Fő-tér. Telefon: 91.

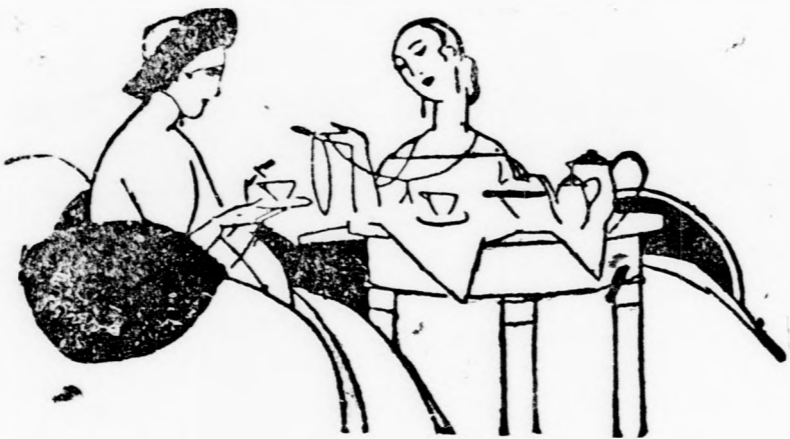
Ujonnán átalakítva és megnagyobbítva.

Női őszi és téli kabátok 600,000 K-tól
 Gyermek téli " 300,000 "
Kosztüm ujdonságok!
 Aljak " 190,000 "
 Szilszkin (elektr.-kamin)
 bundák " 4.900,000 "

Szörme sport kabátok 2.900,000 K-tól
 Női szövetrohák " 490,000 "
 Gyermekruhák " 70,000 "
 Selyemtrikó ruhák " 350,000 "
 Estélyi selyemruhák 1.100,000 "
 Jumperek " 200,000 "

Fehérneműek }
 Keztyük } Nagy
 Harisnyák } választékban!

Nagy blouse occásio! Több mint 2000 drb. raktáron á 125,000 K
 Szörme boák elsőrendű kivitelben 350,000 K

Mitől olyan zamatos a kávéja, Édesem?
 Egyszerű, csak UHU-kávé-val van főzve.

Megérkeztek
 a „SENATOR”
 schweizeri szivarkahüvely és papír
 KÜLÖNLEGESSÉGEK.

**Nyomda-
 helyiségünk**

Vármegyeház III. udvar I. em.

Orbán Béla csemegeüzletében, Sátoral-
 jaujhely, Petőfi-utca 1. sz.

állandóan friss felvágottak, likőr különlegességek
 s mindennemű színházi cu-
 korkák nagy raktára! — **Porter sör.**

Ugyanott paradicsom I. rendű 1000, II. r. 800 kor.

TÓTH LAJOSfűszer-, osemegé-, Prágai-, Kassai
sódar- és hideg felvágottak üzlete
Sátoraljaujhely, Rákóczi-utca 1.

Herz szalámi rudakban . . . 135,000 K
 Jégbe hűtött dinnye kgr. . . . 1,800 „
 Csemege szőlő 1 kgr. 10-12-14,000 „
 Liszt, cukor, kávé legolcsóbb napi ár.
 Csokoládé és savanyu cukorkákban nagy lerakat.

Központi Takarékpénztár Rt.

Sátoraljaujhely, Fő-utca 10., I. emelet.

Érdeklődésben a Lloyd Bank Részvénytársaság
budapesti főintézetével.Aplatóke az ang. 11-iki közgyűlé- Tartalék alap
sen 1.000.000,000-ra fölemelve. 100 millió K

Elfogad takaré- és folyószámla betéteket.
 Folyósít folyószámla- és váltóhiteleket
 a legelőnyösebb feltételek mellett.

A Deviza Központ bizományosa.

Vesz valutákat és devizákat napi árfolyamon.

Borosztálya vesz és elad

Telefon
21**HEGYALJAI BOROKAT**

nagy tételekben.

Telefon
21**Szülők, Tanítók, Iskolák figyelmébe!**

Az új iskolaév alkalmával az összes középiskolai tankönyveket saját érdekében ajánlatos mielőbb beszereznie, miszerint azok a könyvkiadónál is rövidesen elfogyhatnak. Rendeléseket már most kötelezettség nélkül felveszünk.

Az összes helybeli és vidéki elemi iskolában előirt tankönyvek már megérkeztek!

Figyelem! Ugy az összes elemi, mint az összes középiskolai füzetek, körzők, rajztömbök, tolltar-
 tók, könyvszíjak, hegedűk, hegedűvonók, tinták, tusok, iskolai és ovodás táskákban
 legolcsóbb beszerzési forrás!

Olcsó árak!**Szabó Pál**könyv-, zenemű-, papír- és
fényképészeti kereskedése**Sátoraljaujhely Telefon 126.**